

DECEMBER 2023

NON DE SPAANSE POLDER STOP

**'TRANSPORTEUR
MET MOTOROLIE
IN DE ADEREN'**

VAN DER MARK TRANSPORT PAGINA 10

**'ROTTERDAM
MOET EEN
MAAKSTAD
BLIJVEN'**

INTERVIEW MET WETHOUDER
ROBERT SIMONS PAGINA 24

'HEEL BLIJ DAT WE NU HIER ZITTEN'

SOTIRIS DE WIT VAN CREATIEVE PRODUCTIESTUDIO S.T.R.S. PAGINA 4

VOORWOORD

MARTIJN VERBEEK
HOOFDREDACTEUR NON-STOP

Zeven op de tien ondernemers in Nederland vinden dat de politiek te weinig oog heeft voor hun belangen. Dat las ik onlangs in een kwaliteitskrant. Vooral de regeldruk en onduidelijkheid over het beleid op lange termijn zijn ondernemers een doorn in het oog. Dat vind ik in de Spaanse Polder best meevallen. De politiek in Rotterdam heeft echt aandacht voor ondernemers en problemen worden aangepakt. Dat merk ik dagelijks als lid van de Bedrijvenraad Spaanse Polder.

We moeten tegelijkertijd beseffen dat het waarmaken van onze gezamenlijke visie – De Spaanse Polder is in 2035 uitgegroeid tot het duurzaamste bedrijventerrein voor zware bedrijvigheid ter wereld – niet van de ene op de andere dag is gerealiseerd. Het is een lange weg en dat maakt het soms lastig. Als ondernemer – ik ben er zelf ook één en werk sinds 2014 in de Polder – leef je vaak in het hier en nu. Je bent al blij dat je de juiste mensen kunt vinden en je klanten goed kunt bedienen. Welke ondernemer denkt dan aan grote vergezichten, over meer groen, de teruglopende bijenpopulatie of extra wateropslag om de steeds zwaardere regenbuien op te vangen?

Nou, dat zijn er misschien toch meer dan je denkt. In deze vernieuwde NON-STOP lees je bijvoorbeeld over een aantal duurzaamheidsinitiatieven, de campus in het Schiedistrict, het Spaanse Polder pop-up-café en niet te vergeten de mooie portretten van ondernemers. Deze inspanningen maken de Polder een nog mooiere plek waar we met z'n allen, zo'n 18.000 mensen, met trots ons dagelijks brood kunnen verdienen. En daar moeten we met elkaar, bedrijven én politiek, hard voor werken. En hoe meer ondernemers daarbij helpen, hoe beter!

Rest mij nog Frank Kapsenberg, van wie ik het hoofdredacteur-stokje overneem, ontzettend te bedanken voor zijn inzet voor het magazine in de afgelopen jaren. Ik wens je veel leesplezier met deze volledig gerestylede NON-STOP.

INHOUDE

DE SPAANSE POLDER

10 MOTOROLIE IN DE ADEREN

16 MEER BIO- DIVERSITEIT

27 GA TOCH FIETSEN!

04 'GRENZEN VAN DE PRODUCTIE VOORTDUREND VERLEGGEN'

Sotiris de Wit van de creatieve productiestudio S.T.R.S. profiteerde van de subsidie-regeling Maakbedrijven.

08 VAN VISIE NAAR UITVOERING

Hoe worden we het duurzaamste bedrijventerrein voor zware bedrijvigheid ter wereld?

13 UITSLAG ENQUÊTE

Gemeente Rotterdam inventariseert wensen van ondernemers.

14 'ALS JE GOED MET HET MILIEU OMGAAT, WORD JE DAARVOOR BELOOND'

Verstegen Spices & Sauces en SEW Eurodrive geven voorbeelden.

22 EERSTE SPAANSE POLDER POP-UP-CAFÉ

Yasin Kurt, algemeen directeur van Promax Transport en Logistiek BV, was bij de bijeenkomst over veiligheid en ondernijning.

24 INTERVIEW WETHOUDER ROBERT SIMONS

'Rotterdam moet een maakstad blijven, met ruimte voor ondernemerschap'

30 STELLING

'Zonder een eigen campus lukt het niet talent te binden aan de Spaanse Polder!'. Ondernemers en gemeente reageren.

34 DE NICHE

Prettig onaangepaste maquette-maker Dauwe den Hertog laat graag ruimte over voor verbeelding.

EN VERDER

- 7 Column
- 19 Dienstmededelingen
- 20 Check dit
- 33 Dienstmededelingen

‘HEEL BLIJ DAT WE NU IN DE POLDER ZITTEN’

S.T.R.S. is een creatieve productiestudio, gespecialiseerd in op maat gemaakte objecten voor kunstenaars en ontwerpers. Het bedrijf staat internationaal bekend om zijn expertise in handgegoten kunsthars.

Met subsidieregeling ondersteunt Rotterdam maakbedrijven in de Spaanse Polder

SOTIRIS DE WIT
DIRECTEUR VAN S.T.R.S

‘We proberen de grenzen van de productie voortdurend te verleggen, de processen te optimaliseren en te experimenteren met zowel bestaande als nieuwe materialen’, legt Sotiris de Wit, directeur van S.T.R.S. (inderdaad Sotiris zonder klinkers) uit. ‘Ons werk is heel tactiel. Je ziet je vorderingen en het resultaat. En er zijn veel varianten mogelijk. De dikte van de hars, de doorzichtigheid, de kleur. Je kunt er bloemen, planten of voorwerpen in verwerken. De variabelen zijn per project verschillend. Dan begrijp je ook meteen dat het soms veel trial and error kost om het juist procedé voor een project uit te zoeken. Kwaliteit en oog voor detail zijn twee kernbegrippen binnen ons bedrijf.’

RONDJE DOOR DE POLDER

Na afronding van de Design Academie in Eindhoven zocht Sotiris een geschikt pand om zijn bedrijf te beginnen. ‘Maar Eindhoven was toen al verzadigd. In Rotterdam kon je nog gemakkelijk een goede plek vinden. In 2014 zijn we gestart in het Vierhavenkwartier. Maar ik ben heel blij dat we ons een half jaar geleden in de Spaanse Polder hebben kunnen vestigen. Want hier heb je alles. Nou ja, voor ons bedrijf dan. Ik deed vanuit het Vierhavenkwartier altijd al een rondje door de Polder: bij Ravenstein liet ik de frees slijpen, hout haalde ik bij de Crooswijkse houthandel, staal bij Van

Zijl, perspex bij Stout. En tussendoor lekker lunchen bij Jacky’s. Daar horen wij nu bij!’

PERFECT AANVULLEN

‘Op onze oude plek maakten we kennis met kunstenaars en ontwerpster Sabine Marcellis’, vertelt Sotiris. ‘Wat zij bedacht, konden wij maken. Ook zij verhuisde mee naar de Polder. Sterker nog: we hebben Factory 19 opgericht als gezamenlijk project om dit pand te kunnen kopen. Nog steeds is Sabine een grote opdrachtgever voor ons. We vullen elkaar perfect aan. Haar werk gaat naar galerieën en musea, overal ter wereld.’

SUBSIDIEREGELING

Naast het feit dat S.T.R.S. alles wat het nodig heeft in de Polder kan vinden, speelt ook mee dat er de laatste jaren veel is verbeterd in het gebied. ‘We zitten op een mooie plek in een groot pand aan de Vlaardingweg. We hebben gebruik kunnen maken van de subsidie-regeling Bedrijfsruimte Maakindustrie. Dat scheelde

‘KWALITEIT EN OOG VOOR DETAIL ZIJN TWEE KERN-BEGRIPPEN BINNEN ONS BEDRIJF’

‘IK BEN ERVAN OVERTUIGD DAT DE MAAKINDUSTRIE ALTIJD ZAL BLIJVEN BESTAAN’

de spreekwoordelijke slok op een borrel. Met dat geld konden we dit pand meteen goed verbouwen en isoleren.’

PROMINENTE PLEK

Helemaal klaar is het pand nog niet, maar de ongeveer twintig medewerkers zijn blij met de ruime en lichte werkplekken. ‘Het is een bont gezelschap met verschillende achtergronden, zowel qua afkomst als opleiding’, meldt de directeur trots. ‘En ze komen bijna allemaal op de fiets: langs de Schie en dan via de Spaanse brug naar hier.’

Verder is Sotiris blij dat de keuze is gemaakt om een prominente plek te reserveren voor de maakindustrie op dit industriegebied. ‘Ik ben er van overtuigd dat de maakindustrie altijd zal blijven bestaan. Helemaal als je het handwerk goed met geautomatiseerde apparatuur weet te combineren. Ook duurzaamheid is een speerpunt bij de ontwikkeling van het bedrijventerrein, heb ik gezien. Daar willen we graag ons steentje aan

bijdragen. We zoeken steeds naar milieuvriendelijke alternatieven. Zo is een kwart van ons materiaal nu gerecycled. Ze noemen dat ook wel bio-hars, maar dat vind ik te veel eer, omdat het gewoon een tweede leven krijgt. We willen dat percentage gerecycled materiaal flink verhogen. Anderzijds: onze producten gaan wel levenslang mee.’ ●

SUBSIDIE BEDRIJFSRUIMTE MAAKINDUSTRIE

De Gemeente Rotterdam helpt mkb-bedrijven in de maakindustrie bij vestiging of doorgroei in de Spaanse Polder. Daarbij toetsen we of de aanvrager serieus werk maakt van het verminderen van de CO₂-uitstoot en het verbruik van energie en grondstoffen. Aanvragers kunnen zelf aantonen hoe ze hiermee bezig zijn. Vooraf kunnen ze bij ons terecht voor een adviesgesprek waarin we de plannen bespreken, kijken of een aanvraag kansrijk is en tips geven om de aanvraag soepel te laten verlopen.

Het beschikbare subsidiebedrag is € 3,4 miljoen, en er is nog voldoende budget voor nieuwe aanvragen. Een aanvraag kan nog tot en met 30 september 2024 ingediend worden.

Kijk voor meer informatie en andere subsidiemogelijkheden hier:

[www.ondernemen010.nl/
subsidies-voor-ondernemers/](http://www.ondernemen010.nl/subsidies-voor-ondernemers/)

S.T.R.S.-MEDEWERKERS AAN HET WERK IN DE
RUIE EN LICHT BEDRIJFSHAL.

MAAK WERK VAN DE TRANSITIE NAAR EEN TOEKOMSTBESTENDIGE ECONOMIE

Rotterdam is mijn stad. Maar wanneer ik voor het laatst in de Spaanse Polder was? Daarop moet ik het antwoord schuldig blijven. Wel weet ik dat de Bedrijvenraad samen met de gemeente een flinke ambitie heeft geformuleerd voor dit grootste aaneengesloten bedrijventerrein in Europa: de Spaanse Polder. Er moet daar veel gebeuren.

En dat is goed. Want er komen veel veranderingen op ons af. Die hebben vooral te maken met de globalisering en ontwikkelingen in technologie. Veel ondernemers zijn daarop nog niet voorbereid. Het overgrote deel van de ondernemers werkt met een lineair organisatiesysteem, en dat is – in de waan van de dag – best begrijpelijk. In zo'n systeem wordt er op een traditionele manier gewerkt aan schaalgrootte. Maar er bestaat een betere optie. Dat is de exponentiële organisatie.

Wat is nu zo'n exponentiële organisatie? Dat is een bedrijf dat in staat is een exponentiële groeicurve te laten zien dankzij de integrale toepassing van community's, big data, slimme algoritmes en nieuwe technologieën. Denk aan Netflix, WhatsApp, Uber of Tesla.

Maar het gaat niet alleen om technologie. Het gaat ook om een hoger doel voor jouw organisatie, de "purpose". En dat vereist een nieuw type leiderschap. Er moeten leiders komen die innovativiteit, inclusiviteit, diversiteit en de balans tussen natuur en ondernemen hoog in hun vaandel hebben. De toekomstige – jonge – medewerkers zijn "purpose driven"; zij prikken genadeloos door marketingtrucjes heen. Ze zijn kritisch, willen authenticiteit en willen dat bedrijven hun verantwoordelijkheid nemen op de gebieden die ik net noemde.

Juist om de verbinding te maken met de nieuwe generatie heb ik onder andere samen met John de Vos en Jan Rotmans, hoogleraar en wetenschapper op het gebied van klimaatverandering, duurzaamheid en transitie, TeamNXT opgestart. We vinden dat er een fundamentele aanpassing nodig is aan hoe we in de wereld staan. We hebben inmiddels een groot aantal ervaren ondernemers aan ons weten te binden. Onderwijs is een van de transitiepaden waar we ons op richten. We zijn bezig een leergang te ontwikkelen op mbo/hbo-niveau, waarmee we de kloof tussen onderwijs en praktijk verkleinen. Daarbij richten we ons op de regio Rotterdam.

Studenten krijgen drie maanden theorie en doen zes maanden praktijkopdrachten voor bedrijven die circulair willen ondernemen. Vervolgens maken ze daar een business case van. Ze leren vooral over nieuwe technologieën, energieopslag, de mogelijkheden van biologische materialen en processen. En de leergang begint met een week wandelen in de natuur. Want het contact met de natuur is essentieel voor ieders ontwikkeling en een voorwaarde om anders te kunnen denken. TeamNXT stimuleert de samenwerking tussen de private en publieke sector en brengt ondernemers, visionairs en de overheid bij elkaar.

Ook de overheden en bedrijven in de Spaanse Polder kunnen daar hun voordeel mee doen. Dat hoeft niet meteen groots en meeslepend te zijn. Begin eens met wat minder "ik" en meer "wij": minder concurreren, meer samenwerken en elkaar dingen gunnen. De vervolgstap? Minder kortetermijndenken en meer langetermijndenken. Omarm technologie en werk aan de transitie die nodig is voor een toekomstbestendige economie. We hebben geen woorden, maar daden nodig in Rotterdam, ook in de Spaanse Polder. Als de bestaande organisaties hierin het voortouw nemen, staat de jonge generatie vol enthousiasme klaar om organisaties exponentieel te laten groeien. Genoeg reden voor optimisme dus! ●

YURI VAN GEEST IS VISIONAIR, ONDERNEMER, AMBASSADEUR VAN DE SINGULARITY UNIVERSITY (DENKTANK VAN NASA EN GOOGLE), INTERNATIONALE KEYNOTE-SPREKER EN CO-AUTEUR VAN DE WERELDWIJDE BESTSELLER EXPONENTIËLE ORGANISATIES; OVER WAAROM NIEUWE ORGANISATIES TIEN KEER BETER, SNELLER EN GOEDKOPER ZIJN.

HOE KOMEN WE VAN VISIE NAAR UITVOERING?

Eind 2021 heeft de Bedrijvenraad samen met de gemeente Rotterdam een gebiedsvisie opgesteld voor de Spaanse Polder: *De groene longen van de Rotterdamse economie*. Hierin is afgesproken dat de Spaanse Polder in 2035 het meest groene en duurzame bedrijventerrein voor zware bedrijvigheid ter wereld is.

‘IEDEREEN ONDSCHRIJFT HET BELANG VAN DUURZAAMHEID, MAAR HOE VULLEN WE DAT CONCREET IN?’

Het is nu aan de Bedrijvenraad om deze gebiedsvisie stapsgewijs samen met de gemeente uit te werken tot een uitvoeringsprogramma. ‘Dat doen we in vier fases’, vertelt Gerben Bootink, projectleider bij de gemeente Rotterdam. ‘De eerste stap is het maken van ambitiekaarten. Die zijn nu samen met de Bedrijvenraad opgesteld. Op deze kaarten staan de ambities waaraan ondernemers en gemeente samen gaan werken. De ambities zijn een eerste uitwerking van de zes speerpunten uit de gebiedsvisie: ruimtelijke economie, duurzaamheid, veiligheid, bereikbaarheid, branding en arbeid & opleiding.’ Gemeente en Bedrijvenraad denken met deze ambities een goede koers in te slaan om de gebiedsvisie te realiseren.’

OVERLAP

‘De volgende fase is dat we doelstellingskaarten gaan maken. Dan hebben we van

de gedeelde ambities meetbare doelstellingen gemaakt’, zegt Gerben. ‘Neem bijvoorbeeld duurzaamheid. Iedereen onderschrijft het belang ervan, maar hoe vullen we dat concreet in? Ook die fase is uitdagend, want de speerpunten overlappen

elkaar. Logisch want elke ambitie heeft ruimte nodig en je kunt elke vierkante meter maar voor één ding tegelijk benutten. Of je gebruikt die vierkante meter voor een bedrijfshal (werk- en opleiding), of een parkeerplaats, een fietspad (bereikbaarheid), of voor een boom (duurzaamheid). In de derde fase hakken we daar knopen over door en weten we wat iedereen moet doen. In de vierde fase is alles concreet en is het tijd voor actie. Dat kan zijn een aantal bomen planten, het plaatsen van verkeersdrempels of het verbeteren van het openbaar vervoer. Daarom zijn nu al veel partijen in een vroeg stadium betrokken om de gemeenschappelijke opgaven voortvarend aan te pakken.’

PURE WINST

Gerben Bootink was lange tijd projectleider in Den Haag, nu is hij dat zo’n anderhalf jaar in Rotterdam, waar hij overigens ook al twintig jaar woont. ‘Een van de leuke kanten van dit werk is dat we hier met ondernemers

DE AMBITIEKAARTEN IN HET KORT

Ruimtelijk economie

- stimuleringszones met optimaal vestigingsklimaat
- juiste bedrijf op de juiste plek
- meer bedrijvigheid (substantieel)
- gezond industriepark: groen, ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid
- aantrekkelijk industriepark: ruimtelijke structuren en beeldkwaliteit

Duurzaamheid

- duurzame panden
- herbruikbare of modulaire panden:
- bedrijfsvoering CO₂ neutraal en energie-positief
- resiliënt tegen klimaatverandering
- bedrijfsvoering is maximaal circulair

Veiligheid

- structurele communicatie over veiligheid
- meldingsladder
- erfpachtinstrument ten behoeve van veiligheid
- integraal veiligheidsplan
- permanent actief programma signalering van criminaliteit en ondermijning
- zichtbare hands-on op veiligheid
- monitoring op veiligheid
- fysieke omgeving draagt bij aan veilig industriepark

Bereikbaarheid

- duurzame bereikbaarheid
- verkeersdruk verminderen
- veilige en toegankelijke openbare ruimte
- parkeren
- logistieke sector

Branding: make it happen

- excellent investeringsklimaat
- van, voor en door mensen
- zichtbare en herkenbare locatie

Arbeid en opleiding

- meer werk dichterbij in Rotterdam
- "best place to work"

De volledige ambitiekaarten zijn te zien via
BEDRIJVENRAADSPAANSEPOLDER.NL.

te maken hebben, die snel opereren en naar oplossingen verlangen. Ondanks het feit dat de gemeente een tamelijk log vehicle is, dat gedwongen is volgens regels en protocollen te handelen, merk ik dat we elkaar steeds beter weten te vinden en dat het vertrouwen in elkaar toeneemt. En dat is pure winst.'

JUISTE BEDRIJF OP DE JUISTE PLEK

'We streven ernaar om het juiste bedrijf op de juiste plek te krijgen. Als een nieuw bedrijf zich in de Polder wil vestigen, zullen we kijken of dat bedrijf past binnen de ambities die we met elkaar hebben afgesproken. We mikken op zware industrie, maakindustrie, circulaire bedrijven en bedrijven in de logistiek en foodsector, kortom sectoren die nu al sterk aanwezig zijn in de Spaanse Polder en die waardevol zijn voor Rotterdam. Voor die ondernemingen moet het aantrekkelijk zijn om in de Polder te ondernemen. En wat is dan aantrekkelijk? Bijvoorbeeld een groene

en stabiele omgeving, waar je ruimte krijgt om te investeren en te ondernemen, en waar je gemakkelijk en veilig met de fiets of het ov kunt komen en waar je een leven lang kunt leren.'

NEEM DEEL

Om het uitvoeringstraject in goede banen te leiden is participatie van ondernemers cruciaal. 'Niet in de laatste plaats voor henzelf. Zij ondernemen in de Polder en hebben, door zich aan te sluiten bij een van de verschillende ondernemersverenigingen, invloed op hoe de Polder er over tien jaar uitziet.' De ondernemersverenigingen zijn sterk vertegenwoordigd in de Bedrijvenraad. De leden van de Bedrijvenraad vertegenwoordigen op hun beurt de ondernemers en enkele vastgoedeigenaren in de Spaanse Polder. Zij adviseren het college en de gemeenteraad vanuit de dagelijkse praktijk over plannen en ontwikkelingen in het gebied. ●

HENK VAN DER MARK
DIRECTEUR VAN HET
102 JAAR OUDE
FAMILIEBEDRIJF, ÉN
EX-MOTORCOUREUR

‘TRANSPORTEUR MET MOTOROLIE IN DE ADEREN’

Van der Mark Transport aan de Overschieseweg bestaat al meer dan honderd jaar. Directeur Henk van der Mark is de derde generatie aan het roer van het familiebedrijf. Dat een vierde generatie het bedrijf gaat leiden is niet waarschijnlijk. Zoon Michael treedt wel in het voetspoor van zijn vader, maar dan als professioneel motorracer.

**JE WAS BEROEPSMOTORRACER.
WANNEER KWAM JE 'IN DE ZAAK'?**

'In 1987, op mijn dertigste. Ik kreeg in die tijd steeds meer technische problemen met mijn motor. Mijn vader vroeg of ik niet tijdelijk in het familiebedrijf wilde stappen. Ik had daar toen wel oren naar, en ik zit er nu dus nog.'

**HET TRANSPORTBEDRIJF IS OPGERICHT
IN 1921. HOE VERLIEP DAT TRANSPORT
IN DE BEGINJAREN?**

'Mijn opa vervoerde de melk van de vee-bedrijven over de waterlopen in de buurt. Dat deed hij met een trekschuit voortgetrokken door honden. Dat was goedkoper dan een paard. Opa had zeven zonen die allemaal 'in de zaak' gingen. De honden en de boot maakten gaandeweg plaats voor vrachtwagens. Het transport moest wel tussen de ochtend- en de avondmelk-sessie plaatsvinden want de boerderij moest doordraaien. Sinds 1954 is het bedrijf aan de Overschieseweg in de Spaanse Polder gevestigd.'

**ER ZIJN MAAR WEINIG BEDRIJVEN
DIE 102 JAAR BESTAAN. WAT IS JULLIE
GEHEIM?**

'Spreiding van activiteiten is een succesfactor. We hebben zo'n zestig klanten uit uiteenlopende branches. We beschikken momenteel over zes vrachtwagens en twee bestelauto's. Daarmee vervoeren we noten en specerijen, scheepsproviand en gevelpanelen, maar ook grote aluminium containers voor de kassenbouw en we verzorgen koeltransporten. Een ander geheim is dat we het de klant altijd naar de zin willen maken. Als een klant erg omhoog zit met een lading, dan zoeken we een oplossing. Soms kan een ander transport een dagje wachten bijvoorbeeld. Mede

daardoor hebben we een trouwe klantenkring. Weet je wie onze oudste klant is? De Zakkencentrale, ook gevestigd op dit industrieterrein. De dag na de watersnoodramp – 1 februari 1953 – hebben we af en aan gereden naar Zeeland om zakken te brengen. Die werden daar met zand en klei gevuld tegen het water. Zij zijn nu nog steeds klant.'

**JE BENT NU 66, BEN JE MET
OPVOLGING BEZIG?**

'Zeker. We voeren gesprekken. Maar het is niet waarschijnlijk dat de leiding in de familie blijft. Mijn zoon Michael is even in dienst geweest, maar koos voor een carrière als motorracer.'

**JA, DAT MOTORRACEN. DAT ZIT IN
JULLIE BLOED. HOE KOMT DAT?**

'Ik heb die genen van mijn vader meegekregen. Hij reed op een Harley en legde 'm zo plat in de bocht dat de voetsteunen vonkten. Prachtig vond ik dat. Zo gauw als het kon, haalde ik mijn motorrijbewijs. Toen ik mijn motor op de weg twee keer *total loss* had gereden, door andermans schuld, besloot ik mijn race-licentie te halen. Op het circuit is het een stuk veiliger.'

VEILIGER?

'Vanuit de cabine in je truck kun je goed zien hoe iedereen zich tegenwoordig laat afleiden door zijn mobieltje. Dan zie ik een vader of moeder onder het rijden naar beneden kijken en typen op een mobieltje dat op schoot ligt. Gewoon met drie kinderen op de achterbank. Ik begrijp dat niet. Op het circuit rijd je weliswaar harder, maar altijd met volle concentratie.'

**'ALS EEN KLANT
ERG OMHOOG
ZIT MET EEN
LADING, DAN
ZOEKEN
WE EEN
OPLOSSING'**

WEGRACE-CARRIÈRE

HENK VAN DER MARK
1976-1988

➡ **ACTIEF IN**

- Superbike, 500cc Grand Prix en Endurance

➡ **HOOGTEPUNTEN**

- Winnen van de 24-uurs race van Le Mans, samen met Dirk Brand.
- Acht keer aan de start van de Dutch TT (in verschillende klassen).

RACE-DNA
HENK GAF ZIJN RACE-
GENEN DOOR AAN
ZOON MICHAEL

**‘NU HIJ PROF
IS MAG HIJ
VOLGENS ZIJN
CONTRACT
GEEN ANDERE
BAAN HEBBEN’**

EN DE RACEGENEN HEB JE AAN MICHAEL DOORGEGEVEN?

‘Zeker. Toen hij voor het eerst op een minibike reed, zag ik meteen dat hij talent had. Motorracen vereist een ultieme coördinatie tussen handen, voeten en hersenen. Je moet kunnen voelen wanneer het achterwiel wegslipt als je accelereert en wanneer je voorwiel wegglijdt als je remt. En dat onder verschillende omstandigheden. Ik zag dat hij dat gevoel heeft.’

ZIJN ER OVEREENKOMSTEN TUSSEN JOU EN MICHAEL EN JOS EN MAX VERSTAPPEN?

‘We zitten allemaal in de racerij en ik heb mijn zoon ook jarenlang de fijne kneepjes van het racen bijgebracht.’

HEB JE MICHAEL OOIIT GEPUSHT OM TE GAAN RACEN OF IN DE ZAAK TE GAAN?

‘Je moet je kinderen nooit dwingen iets te doen. Dat werkt niet. Het moet uit henzelf komen. Dat was bij Michael ook zo. Toen hij elf was, zaten we in de VIP-room op de TT in Assen. Daar stond de motor van meervoudig wereldkampioen Valentino Rossi. Michael vroeg mij of hij op die motor mocht zitten.

Ik zei dat hij dat netjes aan onze gastheer Wilco Zeelenberg moest vragen. Hij was megaverlegen maar hij vroeg het toch, en het mocht. Toen hij er afkwam, zei hij: ik wil ook racen papa. Vervolgens heeft hij zijn startbewijs gehaald. Nu hij prof is mag hij volgens zijn contract geen andere baan hebben. Hij kan dus niet tegelijkertijd in het bedrijf werken, mocht hij dat willen. Michael heeft overigens ook geen motorrijbewijs. Dat is uit voorzorg. Dan komt hij niet in de verleiding om met een motor de weg op te gaan. Alles staat in het teken van zijn profcarrière.’

DE ENERGIETRANSITIE IS IN VOLLE GANG EN WE ZIEN GELEIDELIJK AAN MEER ELEKTRISCHE VRACHTWAGENS. IS DAT DE TOEKOMST?

‘Nou, ik zie dat nog niet een-twee-drie gebeuren. De energiebelasting is net zo hoog als de accijns op diesel. Ook rijden op LNG is daarom nog duur. Als we elektrisch heen en weer zouden rijden naar Groningen, betekent dat dat we twee uur extra kwijt zijn om de batterij op te laden. Ik denk niet dat mijn klanten staan te springen om daarvoor te betalen. Er is voor de regering nog behoorlijk wat werk te doen op dat vlak.’ ●

WEGRACE-CARRIÈRE

MICHAEL VAN DER MARK

2004-NU

HOOGTEPUNTEN

- Wereldkampioen Supersport 600 (2014);
- Europees Kampioen Superstock 600 (2012);
- twee keer Nederlands kampioen 125cc (2008/2009);
- vier keer winnaar van de acht uur van Suzuka;
- vijf keer winnaar WK Superbike-wedstrijd (eerste Nederlander die dat is gelukt).

RESULTATEN
ENQUÊTE

GEMEENTE INVENTARISEERT WENSEN ONDERNEMERS

In het afgelopen voorjaar heeft de gemeente vijf werkstudenten ingehuurd om een bezoek te brengen aan alle bedrijven in de Spaanse Polder. De werkstudenten vroegen de ondernemers naar hun mening over het industrieterrein: wat gaat goed, wat kan beter?

Voordat ze op pad gingen, kregen de werkstudenten een dag les over het industriegebied Spaanse Polder en een rond-

leiding. Wat hen opviel was dat de Polder twee gezichten heeft. Er zijn mooie aansprekende bedrijven, maar ook minder aantrekkelijke panden en straten met een rommelige of zelfs verpauperde uitstraling. In het gebiedsdeel Noord-West vonden de studenten de sfeer wat prettiger. Dat kwam vooral door de ruimere opzet, de brede groenstroken en het grotere aantal bomen en struiken. Anderzijds hebben de ondernemers in Noord-West schijnbaar minder contact met hun burens en lijken ze minder bezig met de toekomst van de omgeving, aldus de enquêteurs. Veel ondernemers spraken hun waardering uit over het feit dat de gemeente haar gezicht liet zien en kwam informeren.

CONVENANT CASHLOOS

Ondernemers is ook gevraagd mee te doen met Convenant Cashloos. Het idee daarachter hen zoveel mogelijk aan te moedigen hun betalingen digitaal te doen om zo de kans op witwassen en overvallen te verkleinen. Kwaadwillenden zullen dan minder snel gestolen goederen in de Polder aanbieden omdat de betaling op hun bankafschriften traceerbaar is. Convenant Cashloos draagt daarmee bij aan een goede uitstraling van de Polder. Ondernemers die het convenant onderschrijven kunnen een sticker op hun voordeur plakken en een digitale sticker op hun website zetten. ●

WAAR MOET VOLGENS DE ONDERNEMERS NODIG IETS AAN GEBEUREN?

- De hoge parkeerdruk. Auto's, vrachtwagens en handelsvoorraden blokkeren nogal eens de toegang tot een bedrijf.
- Het vrachtwagenparkeren. Vrachtwagenchauffeurs barbecueën en overnachten in het gebied, langs de straat, zonder sanitaire voorzieningen.
- De handhaving. Ondernemers willen dat er meer gehandhaafd wordt op straat om bijvoorbeeld afvaldumping, jongerenoverlast in de avonduren en hardrijden tegen te gaan.
- Veiligheid voetgangers en fietsers. De straatverlichting is pover en er zijn nog steeds onoverzichtelijke kruisingen (zie ook pagina 28).
- Openbaar vervoer. De Polder moet beter bereikbaar worden met het openbaar vervoer.

Verder constateren de ondernemers dat het verkeer tijdens de spits nogal eens vastloopt, dat er veel verzakkingen zijn en het water bij hoosbuien niet goed wegloopt. Ook zouden ondernemers en werknemers graag een extra eetgelegenheid of kleine supermarkt in het gebied wensen, en meer groenvoorzieningen. Tot slot zijn ze benieuwd waar de extra oplaadpunten voor elektrische auto's komen.

RESULTATEN IN HET KORT

671

bedrijven gesproken

269

bedrijven willen meedoen aan het Convenant Cashloos of zijn al cashloos

311

bedrijven willen meedenken over de visie op het industrieterrein

220

bedrijven hebben vacatures open staan

255

bedrijven geven aan open te staan voor stagiairs

‘ALS JE GOED MET HET MILIEU OMGAAT, WORD JE DAARVOOR BELOOND’

De Spaanse Polder-ambities op het gebied van duurzaamheid zijn groot. Ze gaan over het verduurzamen van alle panden, het stimuleren van circulair bouwen, een CO₂-neutrale, energie-positieve bedrijfsvoering en veerkracht tegen klimaatverandering met de aanleg van (veel) meer groen. Sommige bedrijven zijn al flink op weg met het nemen van duurzaamheidsmaatregelen. Hiernaast twee aansprekende voorbeelden.

VOEDSELBOSTUIN BIJ VERSTEGEN SPICES & SAUCES

‘Er stond hier een loods op het terrein die niet meer gebruikt werd’, vertelt Gilmea Davids, agroforestry developer bij Verstegen. ‘Er waren plannen die tegen de vlakte te gooien en ik heb voorgesteld om daarvoor in de plaats een voedselbos te realiseren. Dat idee is bij de directeur met open armen ontvangen. Verstegen voert al jaren een duurzaamheidsbeleid. Met het programma Agroforestry bijvoorbeeld, bevorderen we de biodiversiteit in productielanden. Verder hebben we een inspannende sociale werkplaats en heeft het bedrijfspand, gebouwd in de zestiger en zeventiger jaren, energie-label A. Een voedselbos is daarom een logische stap.

Het 1.400 m² grote perceel, pal naast de A20, is begin december aangeplant. We willen er een aantrekkelijk en sterk geurend geheel van maken. Dat doen we in nauwe samenwerking met onze chefs. Er komen zo’n 150 bomen en struiken die aromatisch en eetbaar zijn. Denk bijvoorbeeld aan duindoorn, magnolia of aan de Chinese mahonie, bijgenaamd de uiensoepboom omdat de bladeren en jonge stengels naar uiensoep smaken. We houden de paden vrij, maar verder laten we de planten hun gang gaan. Gewasbeschermingsmiddelen gaan we natuurlijk niet gebruiken. We willen klanten, leveranciers en belangstellende stadsgenoten laten zien hoe onze voedselproductie, in het buitenland en hier in de Rotterdamse regio, hand-in-hand kan gaan met het versterken van de biodiversiteit. Maar niet in de laatste plaats moet het een fijne plek worden voor onze medewerkers, die er in de pauze een boterhammetje kunnen eten.’

Helaas duurde de realisatie langer dan gewenst, vertelt Gilmea. ‘Er was een behoorlijk aantal vergunningen nodig. ‘Het aanleggen van het bos kostte zo’n 20.000 euro, maar omdat de grond tot een meter diep afgegraven en afgevoerd moest worden, kwam daar nog een veelvoud van dat bedrag bij. Dan snap je dat als kleine bedrijven willen vergroenen, ze zich eerst een paar keer achter hun oren krabben. Toch hebben we doorgezet, voor meer biodiversiteit, meer mogelijkheden voor educatie, inspiratie, recreatie en een fijnere werkplek voor onze medewerkers.’

PAL NAAST DE A20 LIGT
EEN 1.400 M² GROOT
PERCEEL DAT BEGIN
DECEMBER IS AANGEPLANT.
OP DE VOORGROND
MICHEL DRIESSEN,
ALGEMEEN DIRECTEUR
VERSTEGEN SPICE GROUP.

IMPRESSIE ZO KOMT
HET MILIEUVRIENDELIJK
EXPERIENCE & OPLEIDINGS-
CENTRUM ER UIT TE ZIEN.

MILIEUVRIENDELIJK EXPERIENCE & OPLEIDINGSCENTER BIJ SEW EURODRIVE

SEW Eurodrive is bezig aan zijn grootste bouwproject van de afgelopen veertig jaar: een Experience & Opleidings Center, met daar bovenop een groendak met mos sedum en zonnepanelen. Plus een ondergrondse opslag voor hergebruik van regenwater. Dat ontlast het riool bij hoosbuien en bij extreme droogte beschik je over extra water.

SEW Eurodrive heeft vijftien fabrieken en 75 drive technology centers, verspreid over 47 landen en is met 21.000 collega's wereldspeler op het gebied van aandrijftechniek. In de Spaanse Polder assembleert SEW Eurodrive jaarlijks vele duizenden motorreductoren, frequentieregelaars, tandwielkasten en andere aandrijftechnische eindproducten voor de Nederlandse markt. 'Onze producten hebben een behoorlijke milieu-footprint', vertelt managing director Niels Maat. 'We hebben energiezuinige en circulaire mogelijkheden om daar verandering in te brengen. Daar past een milieuvriendelijk experience center bij.' Jaap Moree, manager HR & Finance, vult aan. 'Een paar jaar geleden kochten we het naastgelegen pand, daar stond een oude stofzuigerfabriek. Op die plek hebben we eerst parkeerplaatsen gemaakt, met zonnepanelen als overkapping.'

Met de bouw van een experience center gaat SEW nog een stap verder en realiseert het bedrijf een aantal doelen tegelijk. Niels: 'We hebben allereerst een nieuwe entree nodig. Daarnaast willen we onze activiteiten graag laten zien, zowel fysiek als digitaal. Verder komen er leslokalen, waar we studenten, klanten en eigen personeel kunnen opleiden. In dat opleidingscentrum vinden ook andere sessies plaats. We hebben bijvoorbeeld de top 14 van de Nederlandse industrie

'WE PROFILEREN ONS GRAAG ALS KOPLOPER'

uitgenodigd om ze bij te praten over de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), een nieuwe Europese milieuriichtlijn die in 2025 ingaat.'

'Bij SEW streven we naar lange klantrelaties en dienstverbanden', zegt Jaap. 'Dat is ook een vorm van duurzaamheid. We weten dat goed personeel schaars is en schaarser wordt. Wat we ook zien is dat jonge mensen veel bewuster omgaan met het milieu en ons daarover kritische vragen stellen bij sollicitaties. Daarom investeren we in een duurzaam experience center, een elektrisch wagenpark en in bedrijfsfietsregelingen en sport- en bewegingsfaciliteiten voor medewerkers. Bovendien zul je er in de toekomst op worden afgerekend als je niet goed met het milieu omgaat. Sterker: als je goed met het milieu omgaat, dan word je daarvoor beloond. Een bedrijf heeft een inspanningsverplichting. Daarom profileren we ons graag als koploper en hopen hiermee een impuls te geven aan de ambities van de Spaanse Polder.' ●

MEER BIO

**‘BIODIVERSITEIT
IS ESSENTIEEL
VOOR HET WELZIJN
VAN DE MENS’**

DIVERSITEIT!

NON•STOP in gesprek met Marvin en Kevin Groen. De biologentweeling is gek op stadsnatuur en geeft aan hoe belangrijk biodiversiteit is, en wat je als ondernemer kunt doen om dat te stimuleren.

MARVIN: 'We wonen in Rotterdam West dus de Spaanse Polder kennen we redelijk goed.'

KEVIN: Als ik ga hardlopen langs de Schie kijk ik er over het water op uit.'

MARVIN: die het omslag van het gedrukte exemplaar van de gezamenlijke gebiedsvisie Spaanse Polder bestudeert: 'Is dit hoe het industriegebied gaat worden? Met allemaal groene gevels in 2035? Vet!'

KEVIN: 'Het idee is goed.'

MARVIN pakt de luchtfoto van het gebied erbij: 'Weet jij of die golfbaan nu in gebruik is? Dat was wel een coole plek, waar zelfs kwartels leefden, want het glooit een beetje, er heerst rust en er was veel ruig grasland.'

KEVIN: Hé en wat is dit? Deze groenstrook langs de A20 ligt al een hele tijd braak toch? Dat zou ik zo laten. Dat wordt lekker vochtig en in dat gras komen allerlei planten en kruiden op. Het exotische baardgras bijvoorbeeld, wat best zeldzaam is in Nederland.'

MARVIN: 'En hoe zit het eigenlijk met de scheepvaart op de Schie en in de Bornisse- en Peltserhaven? Daar is weinig verkeer op het water toch? Dan hoop ik niet dat er allemaal beschoeiing aan de kades zit. Het is veel beter als de oevers geleidelijk aflopen naar het water. Dan is het een prachtplek voor allerlei insecten en planten. Natuurvriendelijke oevers dus.'

KEVIN: 'En daar komen dan weer veel vogels op af.'

MARVIN: 'En ik zie ontzettend veel platte daken. Een oppervlakte van 280.000 m² zeg je? Wat een enorm potentieel voor groendaken! Dat houdt je bedrijfspand lekker koel in de zomer en dat trekt insecten en vogels aan.'

KEVIN: 'Ja, en op het groendak kun je juist zonnepanelen zetten. Sterker nog: groendaken en zonnepanelen versterken elkaars werking. De biodiversiteit op het groendak vergroot vanwege de schaduwplekken die door de panelen ontstaan, waardoor er een netwerk van verschillende microklimaten ontstaat. En de zonnepanelen werken efficiënter door het koelende effect van een groendak. Dan sla je dus twee vliegen in één klap.'

MARVIN: 'Wat je allemaal kunt tegenkomen in de Polder? Te veel om op te noemen: Waterhoentje, ooievaar, ijsvogel, ruige en gewone dwergvleermuis, visdief, konijn, grote kattenstaart, boslathyrus, verschillende soorten libellen en amfibieën. En nog veel meer, je staat er verstelt van wat er allemaal op een industriegebied leeft.'

KEVIN: 'En ratten. Zelfs de zwarte, die bedreigd is in Nederland.'

MARVIN: 'En de Japanse duizendknoop. Tja, da's een invasieve exoot.'

KEVIN: 'Maar heeft wel veel nectar laat in het seizoen.'

MARVIN: 'Stadsnatuur is zo leuk. Als wij de deur uitstappen, kijken we om

GEBROEDERS GROEN

Kevin (links) promoveert op moleculaire ecologie bij het Centrum voor Milieuwetenschappen (CML) en Marvin werkt als stadsecoloog in Rotterdam. De tweelingbroers presenteren eerder samen voor Vroege Vogels, het bekende BNNVARA-televisieprogramma. Onder de bedrijfsnaam De Gebroeders Groen geven ze excursies, lezingen en schrijven ze blogs over de omgang met de (stads)natuur.

'IN DE POLDER WORDT HET 'S ZOMERS DOOR ALLE STENEN BOVEN DE 50°C.'

ons heen wat er bloeit, groeit en vliegt. We willen juist die verhalen vertellen over alles wat er leeft. En verwondering opwekken.'

KEVIN: 'Biodiversiteit is essentieel voor het welzijn van de mens. Hoe groter de biodiversiteit, hoe leefbaarder de omgeving en hoe gezonder de mensen daar zijn. Natuur verlaagt bovendien het stressniveau. Je wordt er gelukkiger van. Scheelt in het ziekteverzuim; allemaal wetenschappelijk bewezen. Bovendien heb je als persoon en als bedrijf de plicht om je best te doen voor je omgeving en je verantwoordelijkheid te nemen.'

MARVIN: 'En, hoe meer biodiversiteit, hoe veerkrachtiger het gebied wordt. Het omgekeerde zag je een paar jaar terug met de buxusmot. Die vrut alle buxussen kaal. Als er nu meer vogels waren geweest, waren er veel meer rupsen opgegeten en was het misschien geen plaag geworden.'

KEVIN: 'Soms pakken bedrijven dat stimuleren van biodiversiteit goed aan, soms ook niet. Als ik naar de Universiteit Leiden fiets dan zie ik onderweg mini-chaletjes in het water. Dat heeft waarschijnlijk iemand op kantoor bedacht: da's leuk voor waterhoentjes. Maar ik heb er nog nooit een vogel op of in zien zitten. Nu zijn ze half gezonken, zag ik. Als je iets doet, doe dan iets wat werkt.'

MARVIN: 'Ik zie ook vleermuiskasten in een volledig stenen omgeving. Werkt niet. Hang ze aan de kant van water of bomen. Daar foerageren ze. De intentie is meestal wel goed, maar soms lijkt het een moetje. Als je als bedrijf biodiversiteit wilt stimuleren, schakel dan een ecooloog in. Dat hoeft niet altijd een grote kostenpost te zijn hoor.'

KEVIN: 'Er is nog een reden om biodiversiteit te stimuleren. Ik merk dat jonge mensen, de toekomstige medewerkers van de bedrijven, zich heel bewust zijn van het milieu, de natuur, wat ze eten en hoe ze ermee om gaan.'

MARVIN: 'Dat is echt een verschil met vroeger.'

KEVIN: 'Nog een tip: als je bouwplannen hebt, maar nog niet wilt of kunt bouwen, dan kun je een overeenkomst sluiten met de gemeente voor tijdelijke natuur. Dan laat je het allemaal lekker groeien, totdat er werkelijk gebouwd gaat worden.'

MARVIN: 'Goed voor mens, bedrijf én natuur.'

KEVIN: 'Als je water op je terrein hebt of in de havens, zou ik eilandjes maken voor vogels. Je hebt van die drijfmatten voor vegetatie, die dan zowel boven als onder water groeit. En dat is weer prettig voor vissen.'

MARVIN: 'Alle tegels op je terrein die eruit kunnen, zou ik eruit halen. Dat zorgt voor een betere vochtafdrijving en minder hitte. In de Polder wordt het 's zomers door alle stenen boven de 50°C.'

KEVIN: 'Houd in ieder geval de randen groen, en laat lekker groeien die kruiden. En denk eens aan halfverharding. Dat zijn stenen waar planten doorheen kunnen groeien. Dan loopt het water veel beter weg en blijft het koeler.'

MARVIN: 'Als iedere ondernemer een of twee van deze maatregelen neemt, dan zou het in totaal veel kunnen schelen.'

SUGGESTIES NODIG OM BIODIVERSITEIT TE STIMULEREN?

Kijk eens op de websites van groen010, Stadskeukerij De Kas, Cool Down City en www.tijdelijkenatuur.nl.

EERST VERVUILDE GROND AFGRAVEN VOORDAT JE BOMEN KUNT PLANTEN?

Nee, niet altijd. Bodemonderzoek wijst uit wat er in de grond zit en op basis daarvan kun je keuzes maken. Wil je bijvoorbeeld een voedselbos waar mensen recreëren en waarschijnlijk consumeren, dan is eerst afgraven de beste optie. Planten kunnen namelijk vervuilende stoffen opnemen.

Wil je echter bomen aanplanten voor het klimaat (betere waterhuishouding en temperatuurverlaging) dan is er (meestal) geen reden om de grond eerst af te graven. De meeste bomen en planten groeien prima in vervuilde grond en zuiveren tegelijk de grond. Populieren en wilgen nemen bijvoorbeeld veel vervuilende stoffen op. Een deel daarvan wordt binnen de boom omgezet en een deel verdampt via de bladeren. Snelgroeierende planten zoals riet staan erom bekend dat ze veel (vervuild) water opnemen. Vervolgens kunnen deze planten worden gemaaid en afgevoerd.

Stoffen zoals DDT en dioxines kunnen zich echter opstapelen in nieuw aangeplante bomen. Daarvan kunnen andere organismen die ervan eten, zoals insecten en vogels, de dupe worden. Het is dus wel belangrijk om te weten waarmee de grond vervuild is. Maar afgraven en afvoeren is zeker niet altijd nodig! ●

DIENTMEDEDELINGEN

IETS MIS OP STRAAT? DOWNLOAD DE APP MELDR

**Zwerfvuil, een kapotte lantaarn-
paal, lachgaspatronen, verkeerd
geparkeerde voertuigen, overlast?**

Meld het via de app MeldR. Op een kaart in de app kun je de locatie van jouw melding aangeven. Je kunt ook foto's en een beschrijving van het probleem meesturen. Jouw melding komt direct bij de gemeente Rotterdam binnen en wordt in het systeem meegeteld. Hoe meer meldingen op een bepaalde plek, hoe hoger de urgentie.

Melding gedaan? Dan komen de mannen en vrouwen van Stadbeheer in actie om het probleem op te lossen. En, je krijgt altijd een terugkoppeling over wat er met jouw melding is gedaan. De MeldR-app gratis downloaden? Dan kan via de app store en via Google Play. ●

WERKZAAMHEDEN KRUISPUNT MATLINGEWEG/ INDUSTRIEWEG

Het kruispunt Matlingeweg/Industrieweg wordt veiliger voor fietsers, voetgangers en automobilisten. Het kruispunt krijgt verkeerslichten, er komen nieuwe fiets-, voet- en zebrapaden en de weg voor de ingang van tankstation Haan (Bernissestraat) wordt smaller gemaakt. Tegelijkertijd komt er nieuwe riolering. Een omvangrijke klus die geluids- en verkeershinder zal opleveren.

De werkzaamheden zijn in het najaar begonnen en duren naar verwachting tot begin mei 2024. Inmiddels is de vierde fase gestart.

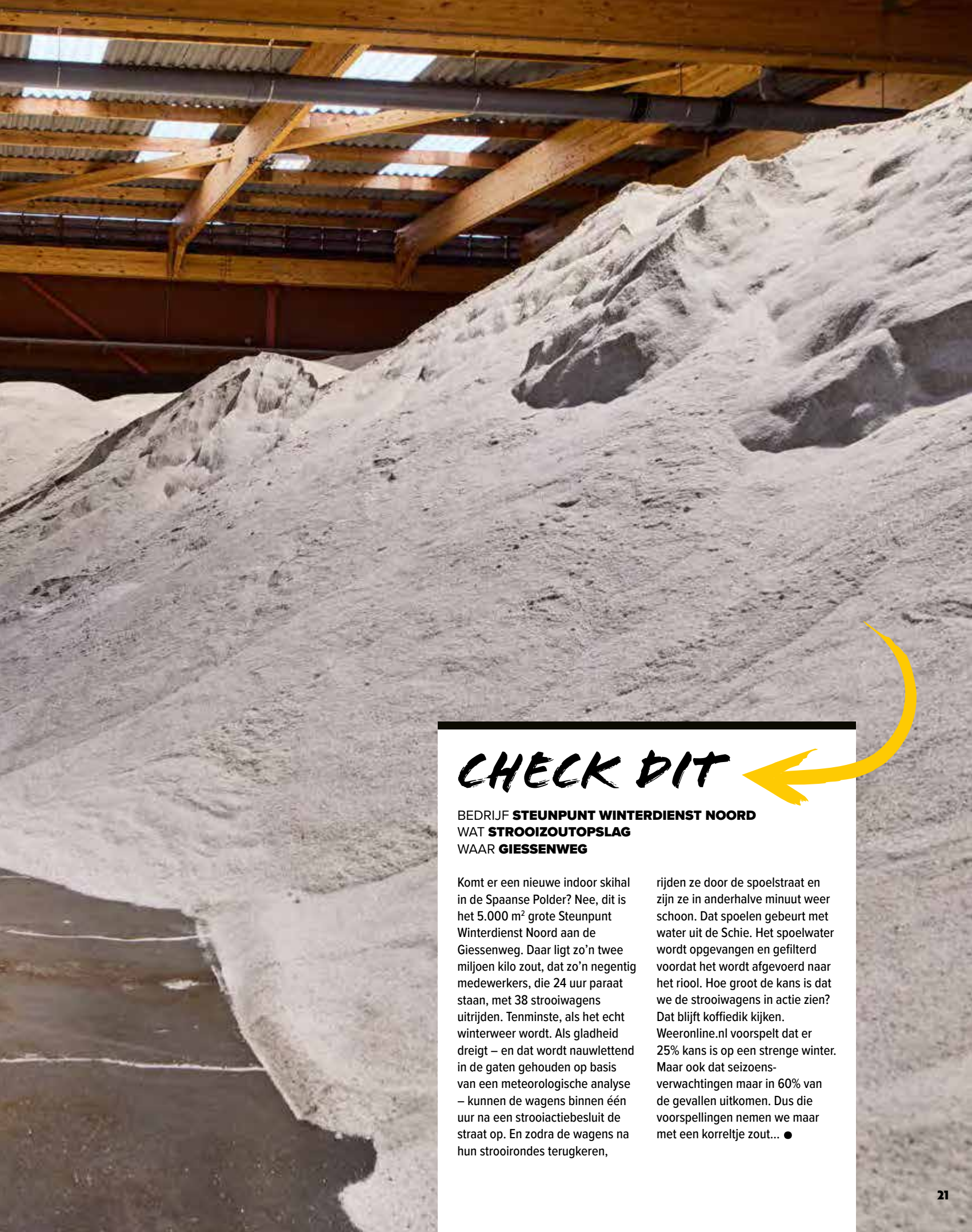
FASE 4: 11 december tot en met mei 2024:

- Het auto- en fietsverkeer op de Matlingeweg wordt in beide richtingen langs de werkzaamheden geleid.
- Op de Schuttevaerweg tussen de Overschieeseweg en de Industrieweg mag niet geparkeerd worden.
- Tankstation de Haan blijft bereikbaar vanuit het noorden en vanuit de Keersopstraat.
- De Industrieweg is bereikbaar vanaf het kruispunt op de Vlaardingweg.

In mei 2024 wordt het kruispunt nog een weekend afgesloten om de laatste werkzaamheden uit te voeren. Check voor de actuele omleidings- en adviesroutes **WWW.ROTTERDAMONDERWEG.NL**. ●

CHECK DIT

BEDRIJF **STEUNPUNT WINTERDIENST NOORD**
WAT **STROOIZOUTOPSLAG**
WAAR **GIESSENWEG**

Komt er een nieuwe indoor skihal in de Spaanse Polder? Nee, dit is het 5.000 m² grote Steunpunt Winterdienst Noord aan de Giessenweg. Daar ligt zo'n twee miljoen kilo zout, dat zo'n negentig medewerkers, die 24 uur paraat staan, met 38 strooiwagens uitrijden. Tenminste, als het echt winterweer wordt. Als gladheid dreigt – en dat wordt nauwlettend in de gaten gehouden op basis van een meteorologische analyse – kunnen de wagens binnen één uur na een strooiactiesluit de straat op. En zodra de wagens na hun strooirondes terugkeren,

rijden ze door de spoelstraat en zijn ze in anderhalve minuut weer schoon. Dat spoelen gebeurt met water uit de Schie. Het spoelwater wordt opgevangen en gefilterd voordat het wordt afgevoerd naar het riool. Hoe groot de kans is dat we de strooiwagens in actie zien? Dat blijft koffiedik kijken. Weeronline.nl voorspelt dat er 25% kans is op een strenge winter. Maar ook dat seizoensverwachtingen maar in 60% van de gevallen uitkomen. Dus die voorspellingen nemen we maar met een korreltje zout... ●

EERSTE POP-UP-CAFÉ IN HET TEKEN VAN VEILIGHEID

Een omvangrijk industriegebied met duizenden werknemers en werkgevers vraagt om een aparte veiligheidsaanpak. Deze valt of staat met goede communicatie tussen bedrijven en gemeente. Om die communicatie beter te borgen heeft de gemeente de organisatie op zich genomen van het Spaanse Polder pop-up-café. De eerste editie vond plaats onder het A20-viaduct, met veiligheid en ondermijning als centraal thema.

DENNIS HOUKES
POLDERMANAGER

Sinds de start van project Holsteiner is de ondermijnende criminaliteit in het gebied stevig aangepakt en zijn de verbeteringen voelbaar. Dat neemt niet weg dat iedereen alert moeten blijven. Poldermanager Dennis Houkes: 'Gemeente en ondernemers zijn zich bewust van de uitdagingen op veiligheidsgebied, maar ook van de kansen die er liggen. Er is nu ruimte voor een bredere en constructieve discussie over de ontwikkeling van de Spaanse Polder.'

De opkomst had wel wat hoger mogen zijn, vindt de poldermanager. 'Maar toch was het een waardevolle en inspirerende middag. Nu de ondermijning grotendeels is teruggedrongen, moet er meer aandacht komen voor de zichtbare criminaliteit en de

'MEER AANDACHT VOOR ZICHTBARE CRIMINALITEIT'

buitenruimte, vinden de aanwezige ondernemers. Het idee is geopperd om voor iedere straat een ambassadeur te zoeken die eventuele problemen centraal kan doorgeven. Er zijn actuele problemen besproken, zoals de parkeerdruk in de Graafstroomstraat, waarop de gemeente heeft beloofd actie te ondernemen.'

LAAGDREMPELIG PODIUM

De bedoeling is dat er vier pop-up-café's per jaar komen. Het doel is om zoveel mogelijk ondernemers en werknemers te betrekken bij de actuele thema's in het gebied en zo het gevoel van verbondenheid en gedeelde verantwoordelijkheid voor veiligheid en beveiliging in het gebied te bevorderen.

Ondernemers krijgen er informatie over ontwikkelingen en horen welke acties de gemeente en de Bedrijvenraad gaan ondernemen. Ook kunnen ondernemers tips en goede voorbeelden delen met elkaar.

Het volgende pop-up-café is in 2024. Waar en wanneer dat plaatsvindt laat de gemeente via social media en uitnodigingen in de nieuwsbrief weten.

'MIJN ADVIES AAN DE GEMEENTE: ZOEK DE ONDERNEMER EENS OP!'

Yasin Kurt is algemeen directeur van Promax Transport en Logistiek BV. Hij was aanwezig bij het eerste Spaanse Polder-pop-up-café onder de A20: 'Er is veel werk verzet in de afgelopen jaren, maar er moet ook nog veel gedaan worden. Ik vond het een zeer nuttige bijeenkomst.'

Promax is gevestigd aan de Linschotenstraat en bestaat inmiddels acht jaar. 'Ik heb gekozen voor de Spaanse Polder als vestigingsplaats omdat ik in de eerste plaats Rotterdammer ben', vertelt Yasin. 'Bovendien woon ik dichtbij, aan de andere kant van de Schie.'

Het transportbedrijf telt ongeveer honderd medewerkers, die de beschikking hebben over zo'n honderd trekkers en opleggers. Het bedrijf vervoert allerlei goederen voor DHL, Fedex, DPD en andere grote vervoerders. 'We hebben kwaliteit hoog in ons vaandel, dat stralen we uit. We hebben hier een schone werkplaats, onze chauffeurs en monteurs zien er netjes uit met de juiste (veiligheids-)kleding. Ook de wagens worden geregeld gewassen en hebben geen schade, want die laten we meteen repareren.'

STRAATAMBASSADEUR

Het wagenpark kan Yasin vanzelfsprekend niet op de Linschotenstraat kwijt. 'Ik heb een terrein gehuurd in Dordrecht en in Berkel en Rodenrijs waar we onze wagens veilig kunnen parkeren', vertelt hij. 'Ik zou meer ruimte willen voor mijn wagens, bijvoorbeeld op braakliggende kavels in de Polder. Daarvoor heb ik de gemeente benaderd, maar geen antwoord gehad. Dat geldt overigens ook voor de melding die ik een half jaar geleden deed over de kapotte straatlantaarns. Die doen het nog steeds niet. Dat maakt het erg donker hier in de straat. Niet dat ik me hier onveilig voel, maar ik zou mijn auto hier niet een nachtje laten staan.' Tijdens de lunchbijeenkomst meldde Yasin dat hij straatambassadeur wil worden. 'Zodat ik namens de buurondernemers alle informatie over dubieuze praktijken of onveilige situaties centraal kan melden. Ook daar is nog geen gevolg aan gegeven. En dat werkt niet echt motiverend.'

IMAGO

Bij klanten merkt de transportondernemer dat de Spaanse Polder nog steeds geen goed imago heeft. 'Je moet je extra bewijzen, is mijn indruk. Dat lukt overigens goed met onze nette uitstraling en goede dienstverlening. Maar als we de Polder naar een volgend niveau willen brengen, is het verstandig om het ondernemers niet te moeilijk te maken. Een advies aan de gemeente zou zijn om wat sneller te handelen. En de ondernemers eens wat vaker op te zoeken. Of ik aanwezig ben in het volgende pop-up-café? Ja hoor, zet mij maar vast op de lijst.' ●

'EEN SCHONE WERKPLAATS, NETJES GEKLEDE MEDEWERKERS EN SCHADEVRIJE WAGENS, ZO STRAAL JE KWALITEIT UIT'

Hinder in de buurt?
Download de MeldR-app!

**‘DE BELANGRIJKSTE
UITDAGING IS OM
NU EEN STAP
VERDER TE GAAN:
NAAR DUURZAAM,
HEEL EN SCHOON’**

‘ROTTERDAM MOET EEN MAAKSTAD BLIJVEN’

Robert Simons (Leefbaar Rotterdam) is wethouder in Rotterdam voor Haven, Economie, Horeca, Bestuur (wijken en kleine kernen) en Vastgoed. Dat is een dikke portefeuille. Gelukkig is hij ook ‘coördinerend wethouder van de Spaanse Polder’. In die hoedanigheid stelden we hem de volgende vragen.

Wanneer bent u voor het laatst in de Spaanse Polder geweest? Wat viel u op?

‘Dat was in september, toen ik een paar bedrijven heb bezocht. Maar ik praat ook in het stadhuis regelmatig over de bedrijven en werknemers die in de Spaanse Polder actief zijn. Het gaat dan vaak over de bijzondere inzet van de werkgevers en werknemers voor hun bedrijf in dat gebied.’

Wat betekent de Spaanse Polder economisch gezien voor Rotterdam?

‘De Spaanse Polder zit in de top 4 van bedrijvigheid in Rotterdam. Samen met de haven, het ErasmusMC en de binnenstad. Met 1.200 bedrijven en ongeveer 18.000 voltijdbanen is het een plek van enorm economisch belang. En er worden prachtige dingen gemaakt.’

En wat is daarbinnen het aandeel van de maakindustrie?

‘De Spaanse Polder is heel geschikt voor maakbedrijven. Er zijn grote kavels met industrieel vastgoed en het gebied is goed bereikbaar voor vrachtverkeer. En dankzij de hoge milieucategorie kunnen activiteiten die elders als overlastgevend worden beschouwd, hier juist goed worden uitgevoerd.

Makers vinden het fijn om in de buurt van makers te zitten. Zodat je om de hoek je inkopen kunt doen. Het helpt enorm als jouw klanten en leveranciers dichtbij zitten. Als stad zien we dat en steunen we dat.’

Welke visie heeft Rotterdam als het gaat om de maakindustrie?

‘De maakindustrie is een verzameling van jonge start-ups tot innovatieve bedrijven en grootschalige productiebedrijven. Dat sluit aan bij de beroepsbevolking van Rotterdam die varieert van chauffeurs tot aan ingenieurs. Bovendien leveren de makers ook andere bedrijven veel werk op.

Om Rotterdam circulair te maken zijn lokale maakbedrijven nodig die met steeds minder grondstoffen de producten kunnen maken die we nodig hebben, die producten repareren en lokale reststromen hergebruiken. Daarom is de maakindustrie een onmisbaar onderdeel van de stad van de toekomst. Opgaven zijn er ook: om toekomstbestendig te blijven moeten onze bedrijven, ook de makers, nog meer stappen zetten om de CO₂-uistoot en het grondstoffenverbruik te verminderen. Als gemeente willen we dat Rotterdam een maakstad blijft, met ruimte voor ondernemerschap, vernieuwing en starters.’

De maakindustrie zit ook in het Rotterdam Makers District (MH4 en RDM-terrein) dat heel hip & happening is. Steekt de Spaanse Polder daarbij niet wat armetierig af?

‘Het imago van de Spaanse Polder is toe aan een oppeetsbeurt. Maar dat het gebied niet nieuw is, wil niet zeggen dat er geen nieuwe dingen gebeuren. De bedrijven pakken de ene na de andere circulaire kans.

‘ONDERNEMERS SPREKEN MIJ REGELMATIG AAN EN ZEGGEN DAN: WE HEBBEN RUIMTE NODIG’

Dat blijft nog onderbelicht, we moeten dat veel beter laten zien. Daarom werken we met de Bedrijvenraad aan een fris beeld van de Spaanse Polder.’

Wat doet de gemeente Rotterdam om de bloei van de maakindustrie in de Spaanse Polder te stimuleren?

‘Ondernemers spreken mij regelmatig aan en zeggen dan: “We hebben ruimte nodig”. Daarvoor hebben we nu de subsidieregeling bedrijfsruimte (zie pagina 6). Hiermee willen we de maakindustrie helpen om de gewenste locatie te betrekken of te verbouwen.

Verder trekken we op met partners zoals Innovation-Quarter, een investeerder van startups en scale-ups. Als gemeente zetten we ons daarnaast in voor netwerkvorming en meer zichtbaarheid van de sector. Laatst hebben we nog een evenement voor de maakindustrie georganiseerd samen met de ondernemers van Factory-19.

In de gebiedsvisie staat dat de Polder in 2035 het meest groene en duurzame bedrijventerrein voor zware bedrijvigheid ter wereld is. Van dat groen komt nog maar weinig terecht. Wat zouden bedrijven moeten doen om deze ambitie te halen? En de gemeente?

‘Samenwerken is het sleutelwoord. Voor de werknemers is de temperatuur in de zomer met al die zwarte, platte daken niet te doen. Er is wel eens 51 graden in de Spaanse Polder gemeten! Groen helpt om te koelen, maar wij willen niet dwingen. Vergroening moet een versterking van de bedrijvigheid zijn en niet een beperking. Samen komen we eruit.’

De Spaanse Polder heeft vele speerpunten: aantrekkelijke bedrijvencampus, duurzaamheid & resilience, arbeid & opleiding, bereikbaarheid, branding en veiligheid. Thema's waar in Rotterdam vier wethouders voor verantwoordelijk zijn. Zou er niet een integraal masterplan moeten komen onder aansturing van één wethouder? Zoals bij de herontwikkeling van het Makersdistrict.

‘Dit college werkt samen aan Eén Stad, de titel van ons coalitieakkoord. Waar onderwerpen bij meerdere wethouders liggen, is er altijd een aanspreekpunt om het overzichtelijk te houden voor Rotterdammers en ondernemers. En toevallig ben ik daarom ook coördinerend wethouder van de Spaanse Polder, ook al omdat ik de wijkwethouder ben.’

De Spaanse Polder heeft sinds enkele jaren een Bedrijvenraad. Hoe ziet u de rol van de Bedrijvenraad, en komt die (al) voldoende uit de verf?

‘De Bedrijvenraad is de spreekbuis van de bedrijven in de Spaanse Polder en de gesprekspartner voor de gemeente Rotterdam. Wij verwachten dat de Bedrijvenraad ons gevraagd en ongevraagd adviseert namens het gebied en dat doen ze gelukkig ook, en nogal nadrukkelijk. Wij hebben die tegenmacht nodig.’

Stel u was ondernemer in de Spaanse Polder, wat zou u dan aan de gemeente vragen?

‘Gemeente kunt u ervoor zorgen dat we veilig kunnen ondernemen?’

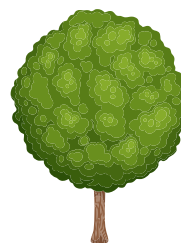
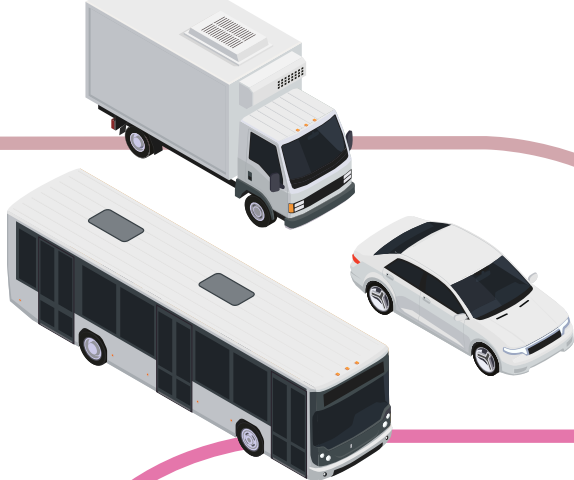
En welk antwoord geeft u dan als wethouder?

‘We hebben veel verbetering gezien op het gebied van veiligheid. De belangrijkste uitdaging is om nu een stap verder te gaan: naar duurzaam, heel en schoon. Dat is een opgave voor bedrijven en gemeente samen. Daarnaast is de bereikbaarheid een blijvend onderwerp van zorg. Hoe houden we de Polder bereikbaar voor vrachtwagens, maar ook voor werknemers? Liefst snel, duurzaam en zonder parkeerzorgen? Dit vraagt om ruimtelijke keuzes en inzet van geschikte middelen voor de *last mile* vanaf Marconiplein, station Schiedam en vanuit de omringende wijken.’ ●

GATOCH FIETSEN!

Bewegen is goed voor ons. Maar we doen het te weinig. We gaan met de auto naar het werk, zitten de hele dag achter een computerscherm, en gaan vervolgens met de auto weer naar huis. Dat moet anders. Een werkomgeving die uitnodigt tot bewegen, helpt daarbij. Maar eh... hoe beweegvriendelijk is de Spaanse Polder eigenlijk?

De overheid wil mensen meer in beweging krijgen. Want voldoende beweging houdt ons fysiek en mentaal gezond, en helpt om ziekteverzuim en uitval op het werk te voorkomen. Het doel is dat in 2040 75 procent van de Nederlanders voldoet aan de landelijke beweegrichtlijnen: 150 minuten per week matig-intensief bewegen en twee keer per week spier- en botversterkende activiteiten. Nu ligt dat percentage op 44.

Organisaties als Werkeninbeweging en het Kenniscentrum Sport & Bewegen helpen mee om deze doelstelling te halen. Samen met de Bedrijvenraad en de gemeente Rotterdam organiseerden zij afgelopen voorjaar een expertmeeting in de Spaanse Polder. Dat werd geen zittend overleg, maar een fiets- en wandelexpeditie kriskras over het bedrijventerrein, die sommige deelnemers ternauwernood overleefden. Ilya van Holsteijn van Kenniscentrum Sport & Bewegen houdt zich bezig met de inrichting van een beweegvriendelijke leefomgeving. Hij vertelt welke uitdagingen de deelnemers onderweg tegenkwamen.

WEETING

‘In dit geval was de vraag om in kaart te brengen hoe fiets- en loopvriendelijk het bedrijventerrein de Spaanse Polder is’, zegt Van Holsteijn. ‘Een beweegvriendelijke werkomgeving kan namelijk flink bijdragen aan de beweegdoelstelling. Kun je bijvoorbeeld makkelijk lopend, fietsend of steppend naar je werk, dan telt dat snel op richting die 150 minuten. Nodigt de werkomgeving uit om een luchtje te scheppen tijdens de lunch, of een wandeloverleg te organiseren: een zogenoemde weeting? Dat levert nog meer op dan fysieke beweging, want al lopend kom je vaak tot betere oplossingen.’

ONVEILIG

En, hoe beweegvriendelijk is de Spaanse Polder? ‘De infrastructuur is bepaald niet berekend op fietsers en voetgangers’, stelt Van Holsteijn. ‘Het grootste probleem is de

veiligheid. We zijn meerdere voor fietsers gevaarlijke kruisingen tegengekomen, of fietspaden die ineens ophouden. Ook de verlichting is op sommige plekken slecht. Met name in het donker en bij regen is dat onveilig. Er rijden veel vrachtwagens met chauffeurs die niet gewend zijn aan fietsers, en er is veel sluipverkeer. Dat maakt de situatie nog gevaarlijker. Verder zijn er weinig ov-knooppunten en is het geen aantrekkelijk gebied om te lopen. Er is nauwelijks groen of plekjes waar je even kunt zitten en elkaar ontmoeten.

Dat het best anders kan, dat zie je op nieuwere bedrijventerreinen, waar je veldjes hebt waar je een balletje kunt trappen of een bootcamp kunt organiseren na werktijd.’

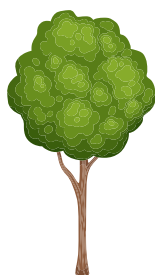
VITALITEITSPROGRAMMA’S

De deelnemers aan de expertmeeting brengen al fietsend en lopend de knelpunten op het gebied van beweegvriendelijkheid in kaart met behulp van een online werk-omgevingsscan. Die heeft Kenniscentrum Sport & Bewegen speciaal voor bedrijventerreinen ontwikkeld. De resultaten uit deze scan en de aanbevelingen uit de werksessie zijn inmiddels overgedragen aan de gemeente Rotterdam. Zij inventariseren

WAT WIL DE BEDRIJVENRAAD?

‘Wij willen dat de Spaanse Polder veiliger, groener en beter bereikbaar wordt voor de mensen die er werken’, zegt Martijn Verbeek van de Bedrijvenraad. ‘Zelf ga ik bijna elke dag op de fiets vanuit Vlaardingen naar mijn werk. Het zou mooi zijn als iedereen die hier werkt en redelijk dichtbij woont dat zou doen. Fietsen is gezond, beter voor het milieu, en je hebt minder auto’s op de weg. Maar ja, het is wel elke dag een uitdaging om heelhuids mijn bestemming te halen. Er zijn écht gevaarlijke plekken, en de normale verkeersregels lijken in de Spaanse Polder niet te gelden. Er wordt te hard gereden, geen voorrang gegeven en geen rekening gehouden met fietsers. Wat er zou moeten gebeuren? In elk geval gescheiden fietsbanen op de doorgaande wegen. Maar ook: beter openbaar vervoer en het aanpakken of ontmoedigen van hufterig rijgedrag. Dat wensenlijstje staat ook in onze ambitiekaarten (zie pagina 9). De Polder is een economische motor van betekenis, daar mag toch wel een investering in goed mobiliteitsbeleid tegenover staan?’

‘HET HELPT ENORM ALS BEDRIJVEN HUN MEDEWERKERS AANMOEDIGEN MEER TE BEWEGEN’

WAT DOET DE GEMEENTE ROTTERDAM?

De knelpunten die tijdens de expertmeeting naar voren zijn gekomen, zijn besproken binnen het verkeersoverleg van de gemeente Rotterdam. Hierbij zijn de volgende knopen doorgehakt:

- Aanpak van het vrachtwagenparkeren heeft de hoogste prioriteit. De geparkeerde vrachtwagens vormen niet alleen een hindernis voor lopers en fietsers maar brengen ook overlast met zich mee. De gemeente heeft transportbedrijven opgeroepen het laden en lossen zoveel mogelijk op eigen terrein te laten plaatsvinden, en het openbare gebied schoon te houden. Voor de Vlaardingweg wordt onderzocht of het mogelijk is om een parkeerverbod voor aanhangwagens in te stellen en alternatieve parkeergelegenheid te bieden op een rustiger locatie, zoals de Giessenweg.
- De onveilige situatie (blackspot) bij de Matlingeweg is opgelost. De blackspot bij de Industriegeweg (kruising Keersopstraat) wordt in het vierde kwartaal van 2023 aangepakt.
- Het kruispunt Matlingeweg/Industriegeweg wordt veiliger voor fietsers, voetgangers en automobilisten. Het kruispunt krijgt verkeerslichten en er komen nieuwe fiets-, voet- en zebrapaden.
- Er komt een voetgangersoversteekplaats bij de Schuttevaerweg, deze moet nog aangelegd worden.
- Het fietsbruggetje ter hoogte van Overschieeseweg 64 wordt als onveilig beschouwd. Dat komt vooral door de zichtlijnen en de obstakels die daar geplaatst zijn. Er wordt nog gekeken hoe deze situatie te verbeteren.

intern en hebben maatregelen aangekondigd (zie kader).

Grote infrastructurele aanpassingen kosten tijd, merkt Van Holsteijn op. ‘In de tussentijd kun je wandelen en fietsen stimuleren. Het helpt enorm als bedrijven hun medewerkers aanmoedigen meer te bewegen en dat ook actief faciliteren. Denk aan vitaliteitsprogramma’s: maak sport en bewegen toegankelijk tijdens of direct na het werk.

Stel fietsen beschikbaar, en maak goede fietsparkeerplekken. Of geef een goede reiskostenvergoeding voor het ov, liefst hoger dan de kilometervergoeding voor een auto. Maak het makkelijk en aantrekkelijk om te lunchwandelen of eens wandelend te vergaderen. Je kunt als bedrijven ook veel samen doen: denk aan bankjes plaatsen en routes uitstippelen. Het scheelt écht als een bedrijf pro-bewegen is.’ ●

**ZONDER EEN
EIGEN CAMPUS
LUKT HET NIET
TALENT
TE BINDEN AAN DE
SPAANSE POLDER!**

RONALD KOOT
CEO BOERS & CO

‘Er wordt veel gepraat over ‘een campus’ in de Spaanse Polder. Maar wat bedoelt men daarmee? Als dat niet duidelijk is, dan blijft het bij geklets en komt er niks van de grond. Voor mij is een campus een ecosysteem. Een gemeenschap van bedrijven, bezoekers, onderwijs en overheden met een gemeenschappelijk doel en een duidelijke focus. Dat is precies het idee achter de MICS: de Mechatronica Innovatie Campus Schiedam.

Kijk, de Spaanse Polder is een traditioneel bedrijventerrein. Er is nauwelijks sprake van kennisdeling of samenwerking tussen de bedrijven. Dat is niet goed voor het aantrekken van gekwalificeerde mensen, en ook niet voor onze regionale concurrentiekracht. De MICS bijvoorbeeld, faciliteert samenwerking tussen bedrijven en onderwijsinstellingen en zorgt daarmee voor innovatie, een uitdagende werkomgeving én de aanwas van voldoende talent.

De MICS krijgt vorm in het SchieDistrict, een onderdeel van de Spaanse Polder binnen de gemeente Schiedam. Maar de campus beperkt zich niet tot Schiedam. Die richt zich op het hele bedrijventerrein rondom de Schie. Dat is geen kaal terrein, er staat en gebeurt al van alles. Maar er is ook ruimte voor uitbreiding en nieuwbouw voor de maakindustrie.

Metatalent heeft er een bedrijfsvakschool voor de metaalsector geopend, het MTEC+. Het Living Lab Schiedam is er gevestigd. Dat is een innovatiewerkplaats waar de Hogeschool Rotterdam samenwerkt met mbo- en hbo-scholen en een aantal mkb-bedrijven. En dan zit er ook nog het Expertisecentrum Precisie techniek (ECP), een vereniging van maakbedrijven die opleidingen en (bij)scholing geven in precisie techniek en verspanen.

Om talent aan te trekken én te behouden heb je voldoende doorgroei- en ontwikkelingsmogelijkheden nodig. Er is een grote diversiteit aan bedrijven in de directe omgeving, maar je moet wel de deur naar elkaar openzetten. Laat medewerkers zien wat er bij de burens te koop is. Dat is eng, want misschien ziet jouw werknemer kansen bij de burens. Maar andersom kan ook. Dat risico moet je durven nemen. Samenwerken binnen een dynamisch ecosysteem levert ons allemaal wat op. Het maakt dat we

samen de concurrentie, niet met elkaar, maar met andere regio's aan kunnen. Dus, een eigen campus in de Spaanse Polder? Ik zou zeggen: kom eens langs.’

GEMEENTE ROTTERDAM: EERST EEN HAALBAARHEIDSONDERZOEK

Een campus kan een belangrijke rol spelen in het bijeenbrengen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in de Polder, bij een leven lang ontwikkelen van bestaande werknemers, en bij het aantrekken van nieuw talent. Oftewel: mensen aan een baan helpen, mensen van werk naar werk helpen en mensen van school naar werk helpen.

De bedrijven spelen de belangrijkste rol in de eventuele oprichting van zo'n campus. De Bedrijvenraad zou hierin, uiteraard in samenwerking met ondernemers en onderwijsinstellingen, het voortouw moeten nemen. Om te weten of er genoeg draagvlak is binnen de Spaanse Polder is echter eerst een haalbaarheids-onderzoek nodig. Wat zijn de wensen en behoeften van ondernemers in de Spaanse Polder? In welke vorm is zo'n campus haalbaar? Is het wenselijk om aan te sluiten bij bestaande initiatieven zoals de MICS in Schiedam? De gemeente is bereid te investeren in zo'n onderzoek om zo een aftrap te geven, zodat de bedrijven en de Bedrijvenraad dit nader uitwerken. Ondernemers die hierover willen meedenken, kunnen zich melden bij Dennis Houkes, adviseur Bedrijvenraad.

Er gaan stemmen op dat er een toonaangevende campus moet komen in de Polder. Zo staat het in de gezamenlijke gebiedsvisie voor de Spaanse Polder. Maar wie vindt dat eigenlijk? En wat verstaat diegene daar dan precies onder? Om te peilen hoe deze wens leeft onder ondernemers deden we een kleine steekproef aan de hand van de stelling hiernaast.

**‘EEN EIGEN
CAMPUS IN DE
POLDER? IK ZOU
ZEGGEN: KOM
EENS LANGS’**

MARC KRAUTH
DIRECTEUR ALDOWA

'Bij ons werken bouwkundigen, engineers en vakspecialisten in de metaal, bij elkaar zo'n honderd mensen. Voor onze wo- en hbo-medewerkers hebben we goede contacten met de TU Delft en de hogescholen. We organiseren praktijkdagen waarop studenten kennismaken met onze projecten en onze bedrijfsfilosofie. Daar komen mensen uit voort die hier hun stage of afstudeeropdracht

'STARTERS LATEN ROULEREN TUSSEN BEDRIJVEN, DAAR KAN EEN CAMPUS BIJ HELPEN'

doen. En dat zorgt voor een pool van potentieel nieuw talent voor het bedrijf.

Mbo'ers, de maakwerk-specialisten, zijn een ander verhaal. We werken in de regio samen met Metatalent, en met ROC Metaal & Mechatronica in Amsterdam. Jongeren die bij ons hun praktijkopleiding doen, volgen trajecten van twee, drie jaar waarbij wij de leerling en zij ons bedrijf leren kennen. Toch blijkt dat alleen vaak niet voldoende. De mensen zijn

hartstikke jong, de opleiding is generiek. Met zo'n traject bij één bedrijf rond je een opleiding af. Ja, maar dat betekent nog niet dat je ook je passie hebt ontdekt en weet wat bij je past. Die ontdekkingsreis begint pas na je opleiding. Bij Aldowa zoeken we niet zomaar iemand met het juiste diploma. We zoeken mensen die passen bij onze organisatiefilosofie: zelfsturende en flexibele teams die constant de grenzen opzoeken van wat technisch mogelijk is. We zoeken medewerkers die daar écht voor gaan: van ontwerp tot productie en afwerking. Want de passie van de individuele medewerker is de basis voor het succes van het hele bedrijf.

Idealiter zou je een pool van starters met een basisdiploma een aantal jaren willen laten rouleren over verschillende bedrijven. Zodat ze verschillende operationele processen zien, verschillende technieken en materialen leren kennen, en de sfeer van verschillende bedrijven kunnen proeven. Zo ontdek je al doende waar je echt blij van wordt. Het gaat er niet om dat we mensen binnenhalen, het gaat erom dat we de juiste mensen duurzaam aan ons bedrijf weten te binden. In de Spaanse Polder hebben we een concentratie van de maakindustrie. Het laten rouleren van jong talent zal dus geen probleem zijn. Maar dat vraagt samenwerking tussen de bedrijven, aanvullende scholing, en leertijd voor ontwikkeling en onderzoek. Dát is voor mij het concept van een campus.

Dus, ja eens met de stelling, maar een eigen campus hoeft niet. Je kunt aansluiten bij bestaande initiatieven. Het gaat om een duurzame samenwerkingsconstructie tussen bedrijven. Het zou mooi zijn als de Bedrijvenraad hierin een voortrekker kan zijn.'

MEHMET KOLAY
DIRECTEUR STAHLIE-CAM AUTOMATERIALEN EN
LID BEDRIJVENRAAD SPAANSE POLDER

'De meningen zijn verdeeld als het om een campus in de Spaanse Polder gaat. Ook binnen de Bedrijvenraad. Hoe moet die campus vorm krijgen: als een fysieke plek of een samenwerkconstructie? Dát er zoiets moet komen, daar zijn we het wel over eens. Een voorziening waar werknemers terecht kunnen om zich te blijven scholen en ontwikkelen, en die zich ook bezighoudt met het werven en klaarstomen van nieuwe aanwas. Waarom dat nodig is? Omdat er een kloof zit tussen opleidingen en wat er in de praktijk nodig is. De ontwikkelingen in het bedrijfsleven gaan veel sneller dan in het onderwijs. Jongeren die worden opgeleid voor de grafische sector werken op school met drukmachines die in de praktijk al lang niet meer gebruikt worden. En in mijn eigen branche staan we voor de uitdaging voertuigen massaal te elektrificeren. Maar er is geen gecertificeerde opleiding tot elektromonteur voor de voertuigenbranche.

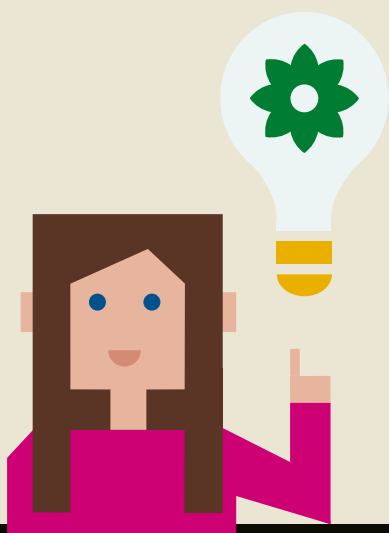
Om goed geschoolde medewerkers aan te trekken én te behouden is veel meer samenwerking nodig, tussen bedrijven onderling en met het onderwijs. In de Polder ontstaan op kleine schaal samenwerkverbanden tussen bedrijven en opleidingen, maar ook in groter verband zoals de MICS in Schiedam. Persoonlijk denk ik dat het goed is om de initiatieven te bundelen. Dat kan ook, want er zijn veel raakvlakken tussen verschillende branches. Bijvoorbeeld in de toegepaste mechatronica en elektronica. Als we een gezamenlijke pool van monteurs zouden maken, kunnen veel bedrijven daar baat bij hebben.

Alles staat of valt met een overkoepelende ambitie én een club die de kar gaat trekken. Want dat kunnen wij als ondernemers er niet even bij doen. En nee, dat gebeurt nog niet omdat veel nog onduidelijk is. De neuzen staan nog niet dezelfde kant op. De gemeente wil faciliteren maar wil niet de kartrekker zijn. En daarnaast heeft de gemeente ook eigen belangen, zoals het aan het werk helpen van mensen die nu langs de kant staan. Dat zou best een mooi bijeffect kunnen zijn, maar niet de motor achter de ontwikkeling van een campus.

Kortom: er is menskracht, tijd en geld nodig. Ondernemers willen best investeren maar dan moet duidelijk zijn waarin, en wat het oplevert. Het leeft erg maar eerst moeten de Bedrijvenraad, de gemeente en de ondernemers op één lijn komen.' ●

'ALLES STAAT OF VALT MET EEN OVERKOEPELENDE AMBITIE ÉN EEN CLUB DIE DE KAR GAAT TREKKEN'

DIENSTMEDEDELINGEN

DUURZAAMHEIDS-VOUCHER

Rotterdamse mkb'ers kunnen nu een duurzaamheidsstap zetten! Vraag een Duurzaamheidsvoucher aan voor een energie- of dakscan.

Hoe? Ga naar www.rotterdam.nl/duurzaamheidsvoucher-aanvragen of scan de QR-code.

Daar vul je een aantal gegevens in, voeg je een KvK-uittreksel toe en je kiest een adviseur uit de lijst. Na het aanvragen van de voucher koppelt de gemeente je aan de gekozen adviseur. Deze neemt vervolgens contact met je op om een afspraak in te plannen.

Je kunt kiezen voor een dakscan of een energiescan. Kies je voor een dakscan dan volgt er een analyse op locatie en een uitgebreid rapport met hierin een schetsontwerp hoeveel zonnepanelen mogelijk zijn, welke subsidies gebruikt kunnen worden en de realisatiemogelijkheden. Kies je voor een energiescan dan volgt er ook een analyse op locatie waarna je inzicht krijgt in energie-besparende maatregelen met aandacht voor zowel gedrags- als technische maatregelen en een complete rapportage na afloop. ●

PROFITEER VANAF JANUARI 2024 VAN RAZENDSNEL GLASVEZELNETWERK

Een aantal ondernemers is afgelopen maand op het verkeerde been gezet. Overall leken er glow-in-the-dark-feestlichtjes bij de gevels te liggen. Was er soms een groot feest georganiseerd waarvoor ze geen uitnodiging hadden gekregen? Dat bleek niet het geval. Het feest moet namelijk nog komen: de sprietige gekleurde staafjes zijn de aansluitingen voor glasvezel!

Het bedrijf Glaspoort is vanaf de zomer bezig om alle ondernemers in de Spaanse Polder aan te sluiten op een razendsnel glasvezelnetwerk. Het dataverbruik in Nederland stijgt enorm, daarom is een snel, stabiel en betrouwbaar netwerk nodig. Voor ondernemers is een hoogwaardig glasvezelnetwerk cruciaal om online zaken te doen, efficiëntie en productiviteit te verhogen, werken in de cloud mogelijk te maken en mensen te verbinden. Digitale bereikbaarheid is een essentiële schakel voor het toekomstige succes van ondernemers in de Spaanse Polder.

Aanleg is kosteloos

Tijdens de aanlegwerkzaamheden blijven de bedrijfspanden bereikbaar. De aanleg naar de bedrijfspanden toe en het plaatsen van de glasvezelaansluiting in een pand is kosteloos en brengt geen verplichtingen met zich mee. Ondernemers die nog geen toestemming hebben gegeven voor het aansluiten van hun pand, kunnen dit alsnog doen via Glaspoort.nl. Naar verwachting kunnen de ondernemers op het bedrijventerrein begin 2024 profiteren van de voordelen van glasvezel. De vrijheid om een provider te kiezen is gegarandeerd. ●

Maquettemaker Dauwe den Hertog

PRETTIG ONAANGEPAST

Na een studie landschapsarchitectuur en de kunstacademie in Arnhem begon Dauwe den Hertog aan een leven als kunstenaar-tegen-wil-en-dank. 'Ik vind het wel fijn aan de zijlijn maar dan wel in verbinding met de mensen in het veld.' Die combinatie vond hij in Model & Objekt, zijn maquettestudio voor stedenbouwkundigen en (landschaps)architecten aan de Overschieweg.

'Simpel gezegd maak ik maquettes', vertelt Dauwe. 'Dat deed ik bijvoorbeeld voor het nieuwe stationsgebied in Utrecht en kijk: hier is nog een oud model van de Zalmhaventoren, die nu vlakbij de Erasmusbrug is verrezen.' In de jaren negentig verhuisde Dauwe van Arnhem, via Amsterdam naar de Maasstad. 'Dat was qua kunst en architectuur *the place to be*. In Rotterdam gebeurde het. Ik schreef wat architecten- en stedenbouw-bureaus aan en kon vrijwel meteen beginnen.' Glimlachend: 'Mijn eerste opdrachtgever vond mij prettig onaangepast. En met die omschrijving ben ik eigenlijk wel blij.'

MANHATTAN AAN DE DOMMEL

Dauwe werkt momenteel aan een model van Internationale Knoop XL, een megaproject in Eindhoven, dat grofweg ligt tussen het PSV-stadion in het westen en het riviertje de Dommel aan de oostkant. Nu wonen hier nog zo'n tweehonderd mensen, de komende jaren zal dit groeien naar 15.000. Het zal een plek worden voor wonen, werken, ontmoeten en verblijven. 'Een knooppunt met goede trein- en busverbindingen' staat er op de projectwebsite. Dauwe wijst naar het model: 'Kijk, hier zie je het voetbalstadion en alle grijsgekleurde gebouwen staan er nu al. Alle witte, verlichte blokken zijn geplande gebouwen. Wijzend naar een andere tafel zegt hij: 'Daar ligt nog een flink aantal. De lampjes onder in de tafel zorgen voor verlichting van de nog te verrijzen gebouwen. Manhattan aan de Dommel zeg je? Veel hoogbouw inderdaad. Deze maquette gaat straks zo'n twintig jaar mee. Hij zal dienstdoen bij voorlichtings-avonden. Je kunt er omheen lopen en je ziet in 3D hoe het eruit komt te zien.'

MEERWAARDE VAN EEN MAQUETTE

Dauwe krijgt zijn opdrachten van verschillende architecten- en stedenbouwkundigenbureaus. 'Ik hoef geen reclame meer te maken, ze weten me te vinden. Zij sturen me de benodigde tekeningen en aan de hand daarvan begin ik met de opbouw van een maquette. Een belangrijke meerwaarde van een maquette is dat je precies ziet hoe het wordt en welk deel van het ontwerp onhandig of onlogisch is. Vaak stuit ik op fouten in het ontwerp die niemand nog zijn opgevallen. Ik geloof in handwerk.'

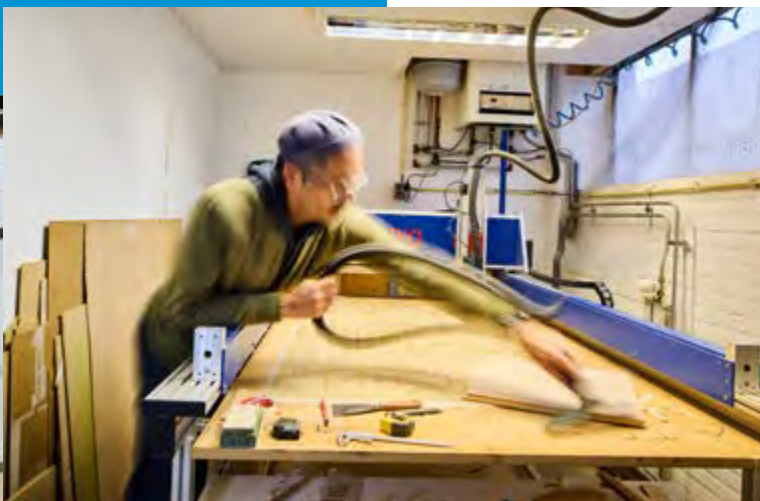
AANDACHT EN NAUWGEZETHED

'De maquettes maak ik van hout, fineer of kunststof, zoals perspex. Ik heb hier een zaagmachine en een frees waarmee ik heel precies een gebouw met al zijn details op schaal kan maken. Maar ik zorg er ook voor dat niet alles is ingevuld. Er moet altijd ruimte voor verbeelding overblijven, vind ik. Soms laat ik elders iets 3D-printen. Vervolgens lijm ik delen op en aan elkaar. Waar opdrachtgevers op kunnen rekenen? Dat ik met veel aandacht en nauwgezetheid aan hun opdracht werk. Vaak ga ik over de afgesproken uren heen. Maar ik wil gewoon geen prutswork afleveren. Het moet goed zijn. Dan pas geeft het voldoening. Als je dan ook nog waardering krijgt van de klant is het helemaal goed.'

EIGEN BAAS

'Studenten help ik soms bij hun afstudeerprojecten, tegen een speciaal tarief. Ik vind namelijk dat ook voor hen een goede maquette betaalbaar moet zijn.' Veel werk dus, denkt Dauwe aan uitbreiding? 'Ik had ooit vier mensen in dienst. Dat betekende aanzienlijk meer omzet, maar dat had ook nadelen. Ik was nog

**GEORGANISEERDE
CHAOS** DAUWE AAN HET
WERK IN ZIJN 200 M²
GROTE ATELIER IN DE
OUD TOLLENS-FABRIEK.

maar minimaal bezig met het handwerk. De meeste tijd ging op aan offertes maken en werk verdelen. Bovendien was ik min of meer gedwongen om ook naar de favoriete muziek van de medewerkers te luisteren: stond de hele middag radio 538 aan. Nu ben ik alweer vijftien jaar eigen baas in mijn eigen 200 vierkante meter grote atelier/workplaats. Met minder omzet maar veel meer plezier. En als ik pauze wil of op zoek ben naar inspiratie, speel ik af en toe even op mijn contrabas.'

SPAANSE POLDER

Acht jaar geleden kwam Dauwe min of meer bij toeval in de Spaanse Polder terecht. 'Ik zocht een atelierruimte en kon hier intrekken. Het is een mooie stek in een monumentaal bedrijfsverzamelgebouw – de oude Tollens-verffabriek – aan de Schie. Tot voor kort had ik een mooi uitzicht op een braakliggend terrein met gras, vogels en konijnen. Nu heeft buurman Aldowa daar uitgebreid en staat er een grijs gebouw voor mijn raam. Daarom heb ik het groen maar een beetje naar me toe gehaald: ik heb zo'n twaalf grote planten voor de deur en binnen neergezet. Verder bevalt het mij hier prima. Ik kan hier dichtbij mijn spullen halen: perspex bij Stout, wieltes voor onder mijn presentatietafels bij het Wielen- en bandenhuis en gereedschap bij Toolstation. De Spaanse Polder is er de laatste jaren in zijn algemeenheid op vooruit gegaan, vind ik. Alleen vind ik het een schande dat ze de Spaanse Toren hebben afgebroken. Dat was een prachtig iconisch gebouw.' ●

**'ER MOET ALTIJD
RUIMTE VOOR
VERBEELDING
OVERBLIJVEN'**

NON STOP

DE SPAANSE POLDER

COLOFON

Non Stop is een uitgave van de Bedrijvenraad Spaanse Polder. Het blad verschijnt tweemaal per jaar in een oplage van 2.000 exemplaren. De Bedrijvenraad Spaanse Polder is een adviesorgaan dat – namens de ondernemersverenigingen OVSP, ROB, De Spaanse Grave, Van Nelle Business Club en MKB Rotterdam – vanuit de dagelijkse praktijk het college en de gemeenteraad van Rotterdam adviseert over plannen en ontwikkelingen in de Spaanse Polder. U kunt de Bedrijvenraad bereiken via het secretariaat. Arthur Snijders: gebiedspaanssepolder@rotterdam.nl

Wilt u reageren op de inhoud, stuur dan een e-mail naar martijnverbeek@bondforwebsolutions.nl

Redactieraad

Jan Boom, Willem Fledderus, Dennis Houkes, Selma Lagewaardt, Laura Liem, Kim van der Meij, Martijn Verbeek.

Tekst en eindredactie

De Nieuwe Lijn: Willem Fledderus, Selma Lagewaardt

Ontwerp

Ontwerpwerk

Druk

Veenman+

Fotografie

Jan de Groen (tenzij anders vermeld)

Werkgroep branding en communicatie

Jan Boom, Dennis Houkes, Martijn Verbeek
gebiedspaanssepolder@rotterdam.nl